Cauza civilă nr. 2-25053527-12-2-18042025-1 (2-8440/25)

HOTĂRÂRE
În numele Legii

27 mai 2026 mun. Chişinău

Judecătoria Chișinău, sediul Central,
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Russu Natalia
Grefier Țînor Svetlana

examinând în ședință de judecată publică, în procedură contencioasă, cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de către ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale,

a c o n s t a t a t:

Argumentele participanților la proces

1. La 17 aprilie 2025, ***** a depus în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale, solicitând încasarea din contul statului, în beneficiul său, a sumei de 319 700,00 lei cu titlu de despăgubire echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul ***** a indicat că, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Nord din 10 martie 2025, adoptată în dosarul nr. 21r-858/2024, s-a constatat faptul că acesta a fost deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 17 Rezina în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenție, în total 3197 (trei mii una sută nouăzeci și șapte) zile, decizia fiind irevocabilă. Reclamantul a susținut că, prin aceeași decizie, Colegiul penal i-a explicat că, în condițiile art. 473/4 alin. (6) din Codul de procedură penală, fiind persoană condamnată la detențiune pe viață, nu poate solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, însă este în drept să înainteze acțiune civilă în instanța de judecată, motiv pentru care s-a adresat cu prezenta

cerere. Reclamantul a invocat că, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 17 Rezina, s-a confruntat cu condiții care au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate. În argumentarea pretenției, reclamantul a arătat că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 3 din Convenție consfințește una dintre valorile fundamentale ale unei societăți democratice, interzicând în termeni absoluți tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe, de comportamentul victimei sau de infracțiunea de a cărei săvârșire este acuzată victima, iar dreptul de a nu fi supus unor asemenea tratamente este un drept intangibil, de la care nu se poate deroga nici în temeiul art. 15 din Convenție. Reclamantul a menționat că unul dintre criteriile orientative de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care presupune că partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă, determinată în raport cu prejudiciul moral suferit, cu gravitatea acestuia, cu importanța și consecințele sale pentru victimă, invocând, cu titlu exemplificativ, cauzele Rezmiveș și alții contra României și Baștovoi contra Republicii Moldova, în care Curtea Europeană a constatat încălcarea art. 3 din Convenție pentru supraaglomerare, instalații sanitare necorespunzătoare, lipsa igienei, calitatea proastă a hranei și prezența insectelor și a rozătoarelor. Reclamantul a invocat prevederile art. 123 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza, nu se cer a fi dovedite din nou și nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

3. *În drept*, reclamantul a întemeiat cererea pe prevederile art. 3 din Convenție, art. 120 din Constituția Republicii Moldova, art. 14, art. 16, art. 2036 și art. 2037 din Codul civil, art. 473/4 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală, precum și pe Hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 16 aprilie 2010 și pe Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012 cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

4. La 12 februarie 2026, pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus referința nr. 29, prin care nu a recunoscut mărimea prejudiciului și a solicitat respingerea integrală a acțiunii ca neîntemeiată (f.d. 33-37).

5. Întru dezvoltarea criticilor din referință, pârâtul a indicat că reclamantul a înaintat acțiunea în baza deciziei Curții de Apel Nord din 10 martie 2025, prin care a fost admisă plângerea privind constatarea deținerii în condiții contrare art. 3 din Convenție, și că examinarea plângerilor care vizează încălcarea art. 3 din Convenție posedă o reglementare specială, condițiile de examinare a cererilor având ca obiect contestarea condițiilor de detenție și compensarea corespunzătoare fiind stabilite în art. 473/2-473/4 din Codul de procedură penală. Pârâtul a susținut că aspectele privind condițiile de detenție, inclusiv prin prisma acordării unor despăgubiri,

urmează a fi examinate în spiritul normelor instituite de legiuitor, iar pretențiile reclamantului urmează a fi apreciate în concordanță cu cuantumul expres prevăzut de lege pentru asemenea situații, astfel încât nivelul de despăgubire să fie rezonabil și proporțional. Pârâtul a arătat că, potrivit art. 473/4 alin. (3) și (4) din Codul de procedură penală, în cazul în care se constată că plângerile deținuților referitoare la condițiile de detenție sunt întemeiate, judecătorul de instrucție dispune de două forme distincte de compensare — reducerea pedepsei și/sau acordarea unei despăgubiri bănești, iar potrivit alin. (6) al aceluiași articol, persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă, a doua formă de despăgubire presupunând încasarea în favoarea deținutului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care persoana a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente. Sub titlul lipsei probelor privind prejudiciul moral suferit, pârâtul a invocat că simpla constatare a încălcării art. 3 din Convenție nu presupune automat acordarea de despăgubiri, dacă nu este dovedit prejudiciul, și că, potrivit Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09 octombrie 2006, obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral o exercită partea vătămată, care trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni ori inacțiuni i-au fost cauzate suferințe morale sau fizice și prin ce se manifestă acestea. Pârâtul a susținut că reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra circumstanțele suferințelor pretinse, toate argumentele invocate purtând un caracter strict formal, și că la materialele cauzei nu au fost anexate rapoarte psihologice, medicale ori alte documente care să reflecte impactul negativ al condițiilor de detenție. Pârâtul a menționat că instanțele naționale sunt în măsură să aprecieze în mod concret condițiile de detenție și să stabilească cuantumul despăgubirii pentru repararea prejudiciului moral, evaluarea urmând a se efectua în conformitate cu practica națională și ținând cont de nivelul de trai al țării, chiar dacă astfel se ajunge la acordarea unor sume mai mici decât cele pe care Curtea Europeană le-ar fi acordat în cauze similare, invocând deciziile pronunțate în cauzele Shmelev și alții împotriva Rusiei, Bizjak împotriva Sloveniei, Mandić și Jović împotriva Sloveniei, Stella și alții împotriva Italiei și Domján împotriva Ungariei. Sub titlul caracterului vădit disproporționat al sumei solicitate, pârâtul a arătat că nu este argumentată solicitarea privind încasarea sumei de 319 700,00 lei, în situația în care legea prevede încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care acesta a suferit încălcarea condițiilor de detenție, iar mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice. În drept, pârâtul a întemeiat referința pe prevederile art. 4, 5, 118, 121, 122, 130 și 186 din Codul de procedură civilă și art. 473/4 din Codul de procedură penală, solicitând totodată, în temeiul art. 206 alin. (1) din Codul de procedură civilă, examinarea cauzei în lipsa reprezentantului său, cu remiterea ulterioară a copiei hotărârii.

6. ***La 20 martie 2026, reclamantul ***** a depus obiecții la referința pârâtului. (f.d. 42)***
7. În susținerea obiecțiilor, reclamantul a arătat că argumentul pârâtului privind caracterul neargumentat al sumei pretinse nu este pertinent, întrucât suma solicitată se încadrează în limita de 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție, stabilită de legiuitor la art. 473/4 alin. (5) din Codul de procedură penală, iar durata de circa 8,7 ani în care s-a aflat în custodia statului în condiții inumane și degradante este suficientă pentru stabilirea despăgubirii la nivelul maxim prevăzut de lege. Reclamantul a invocat că Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09 octombrie 2006, la care face trimitere pârâtul, a fost abrogată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 19 din 16 octombrie 2017, motiv pentru care instanța nu se poate călăuzi de explicațiile care și-au pierdut statutul juridic, fiind aplicabilă, în schimb, Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012. Reclamantul a susținut că nu este ținut să demonstreze ceea ce a fost deja stabilit prin decizia irevocabilă a unei instanțe naționale de plină jurisdicție, în materie penală, cu privire la deținerea sa în condiții contrare art. 3 din Convenție, prin prisma efectelor art. 123 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, și că referința pârâtului are un caracter declarativ și formal, fiind lipsită de probe concludente care ar putea răsturna poziția sa. Reclamantul a arătat că, în perioada deținerii în condiții contrare art. 3 din Convenție, a pierdut o parte semnificativă din sănătatea sa, fapt reflectat în dosarul său personal, anexând, în susținerea acestei alegații, extrasul din fișa medicală de ambulator a condamnatului ***** Ion din 10 martie 2026. Reclamantul a invocat, cu titlu de practică judiciară internă în materie, cauza Gaidarji împotriva Ministerului Justiției, dosarul nr. 2-5924/21, menținută prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 25 ianuarie 2023, dosarul nr. 2ra-1479/22, precum și cauzele Cuciuc Veaceslav din 22 iulie 2025, dosarul nr. 2-9825/2025, Chicu Valeriu din 23 octombrie 2025, dosarul nr. 2-13301/2025, Buruiană Grigore din 11 noiembrie 2025, dosarul nr. 2-16412/2025, și Morari Dumitru din 21 noiembrie 2025, dosarul nr. 2-12613/2025, în care instanțele au acordat câte 100 lei pentru fiecare zi de detenție în condiții contrare art. 3 din Convenție.
8. În ședința de judecată din 07 mai 2026, desfășurată în lipsa participanților la proces, care au solicitat examinarea cauzei în lipsa lor, instanța a apreciat cauza suficient de pregătită pentru dezbateri judiciare și a trecut la examinarea cauzei în fond.

Aprecierea instanței de judecată.

9. Analizând legalitatea și temeinicia cererii de chemare în judecată, prin prisma materialelor din dosar, instanța de judecată consideră că acțiunea înaintată de ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 din

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale, este întemeiată, din considerentele ce urmează.

10. În conformitate cu art. 118 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, ”Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.”
11. În conformitate cu art. 130 alin. (1), alin. (2), alin. (3) din Codul de procedură civilă, ”Instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei.”
12. În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, ”Hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărîrea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată”, iar potrivit art. 240 alin. (1) și (3) din același cod, ”La deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii. Instanţa judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant.”
13. Potrivit art. 16 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, ”Respectarea şi ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.”
14. Art. 24 alin. (1), alin. (2) din Constituție consacră că, ”Statul garantează fiecărui om dreptul la viaţă şi la integritate fizică şi psihică. Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.”
15. Garanția constituțională de la art. 24 din Constituție are un conținut identic celei consacrate la art. 3 din Convenție ”Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”
16. Prin art. 54 alin. (3) din Constituție, legiuitorul a exclus posibilitatea restrângerii exercițiului drepturilor proclamate în articolele 20-24 din Constituție, ceea ce semnifică, printre altele, că dreptul de a nu fi supus torturii, pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante nu pot fi restrânse în nicio împrejurare.
17. Se accentuează că, art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale consacră o interdicție absolută, care nu admite justificări întemeiate pe comportamentul victimei, pe gravitatea infracțiunii pentru care aceasta execută pedeapsa ori pe dificultățile de ordin economic sau organizatoric cu care se confruntă statul.

18. În conformitate cu art. 168 alin. (1) din Codul de executare, ”Condamnatul are drepturile, libertăţile şi obligaţiile cetăţenilor Republicii Moldova, cu excepţiile şi restricţiile stabilite de prezentul cod şi de actele normative adoptate în conformitate cu acesta. Restricţia drepturilor proclamate în art.20-24 din Constituţia Republicii Moldova nu se admite”, iar potrivit art. 169 alin. (1) lit. b) din același cod, ”Dreptul la apărarea şi respectarea de către instituţia sau organul care asigură executarea pedepsei a demnităţii, drepturilor şi libertăţilor pe care le are, inclusiv de a nu fi supus la tortură şi nici la pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, precum şi, indiferent de consimţământul său, unei experienţe medicale sau ştiinţifice care îi pune în pericol viaţa sau sănătatea, beneficiind, după caz, de măsuri de protecţie din partea statului.”
19. Instanța reține că, în ședința de judecată, s-a constatat că prin decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curții de Apel Nord din 10 martie 2025, adoptată în dosarul nr. 21rji-858/2024, a fost respins ca nefondat recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina și a fost admis recursul condamnatului *****, cu casarea parțială a încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, din 10 februarie 2023 și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care s-a constatat faptul că acesta a fost deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți o perioadă cumulativă de 909 zile și în Penitenciarul nr. 17 Rezina o perioadă cumulativă de 2288 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale, fiindu-i explicat, în condițiile art. 473^4 alin. (6) din Codul de procedură penală, că este în drept să înainteze acțiune civilă în instanța de judecată. (f.d. 11-14)
20. Așa fiind, prin însumarea perioadelor constatate prin actul judecătoresc menționat — 909 zile de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți și 2288 zile de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina — se obține o perioadă totală de 3197 zile în care reclamantul ***** a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenție, această durată fiind cea invocată de reclamant în cererea de chemare în judecată și fiind recunoscută, ca element factologic, și de pârât în referința depusă.
21. În conformitate cu art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, ”Faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanţă de drept comun sau în instanţă specializată sînt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleaşi persoane”, iar potrivit alin. (3) al aceluiași articol, ”Sentinţa pronunţată de instanţa judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanţa chemată să se pronunţe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunţat sentinţa numai dacă aceste acte au avut loc şi numai în măsura în care au fost săvîrşite de persoana în cauză.”
22. Aplicând aceste dispoziții la circumstanțele speței, instanța constată că faptul deținerii reclamantului *****, pe parcursul a 3197 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenție, este un fapt stabilit printr-un act judecătoresc irevocabil, prin urmare, nu poate fi repus în discuție în prezentul proces civil, nici de instanță, nici de părți, fiind exclusă atât reprobarea, cât și contestarea lui.

23. Această concluzie este impusă și de principiul securității raporturilor juridice și al autorității de lucru judecat, care, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, presupune ca, atunci când instanțele au pronunțat o soluție definitivă asupra unei chestiuni, aceasta să nu mai fie pusă în discuție, iar partea care se întemeiază pe aprecierea făcută de o instanță într-o cauză anterioară să poată aștepta în mod legitim ca instanța sesizată ulterior să se conformeze acelei aprecieri, precum și de art. 120 din Constituție, care consacră caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.
24. Instanța reține, de asemenea, că prin certificatul Penitenciarului nr. 17-Rezina din 24 martie 2025 se confirmă că reclamantul *****, născut la 14 martie 1968, se deține în Penitenciarul nr. 17-Rezina, fiindu-i stabilită, prin decizia Curții de Apel Bălți din 04 iunie 2014, pedeapsa definitivă sub formă de detențiune pe viață, care, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, din 10 iulie 2024, în temeiul art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021 cu privire la amnistie, a fost comutată cu 30 de ani de închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, începutul termenului de pedeapsă fiind 12 aprilie 2012. (f.d. 10)
25. În conformitate cu art.473^2 alin.(3) din Codul de procedură penală ”Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.”
26. În conformitate cu art. 473^4 alin. (6) din Codul de procedură penală, ”În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă.”
27. Instanța constată că reclamantul, fiind condamnat la detențiune pe viață la data pronunțării actelor jurisdicționale de constatare a condițiilor precare de detenție, a fost lipsit de accesul la mecanismul compensator constând în reducerea pedepsei, iar singurul remediu pus la dispoziția sa de legiuitor pentru repararea prejudiciului suferit este acțiunea civilă, expres prevăzută de art. 473^4 alin. (6) din Codul de procedură penală și expres explicată acestuia prin decizia Curții de Apel Nord din 10 martie 2025.
28. Se reține că, raportul juridic litigios dedus judecății este consacrat în materie de răspundere civilă delictuală.
29. Din conținutul art. 1998 Cod civil, reiese că ”Cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune. Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăţie se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege. O altă persoană decît autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege. Prejudiciul nu se repară dacă a fost cauzat la rugămintea sau cu consimţământul persoanei vătămate, cu condiţia că persoana cunoştea sau trebuia să cunoască consecinţele rugăminţii sau ale consimţământului, şi dacă fapta autorului nu contravine bunelor moravuri.”

30. Potrivit art. 2006 alin. (1) și (2) din Codul civil, ”Prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluţionarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcţie de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcţie de răspundere va răspunde solidar în cazul intenţiei sau culpei grave. Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acţiunile indicate la alin.(1)”, iar potrivit alin. (4) al aceluiași articol, ”În cazul în care o autoritate publică are o obligaţie impusă de un act adoptat în scopul protecţiei contra riscului de producere a unui anumit fel de prejudiciu, ea răspunde pentru prejudiciul de acest fel cauzat sau nepreîntîmpinat prin neexecutarea obligaţiei, cu excepţia cazului cînd autoritatea publică demonstrează că a dat dovadă de diligenţă rezonabilă în executarea obligaţiei.”
31. Instanța reține că fapta ilicită generatoare de răspundere constă, în speță, în omisiunea autorităților statului, prin instituțiile penitenciare care asigură executarea pedepsei, de a asigura reclamantului condiții de detenție conforme standardelor minime imperative, omisiune constatată irevocabil în procedura prevăzută de art. 473^2-473^4 din Codul de procedură penală și manifestată, potrivit constatărilor Curții de Apel Nord, prin deținerea în celule insalubre și supraaglomerate, cu un spațiu personal de circa 3,3 m^2, sub standardul minim de 4 m^2 impus de pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006, prin nerespectarea normelor de igienă, umiditate ridicată, mucegai, prezența insectelor parazitare, lipsa ventilării și asistență medicală precară.
32. Caracterul ilicit al acestei omisiuni rezultă din încălcarea unor obligații legale exprese și necondiționate, stabilite la art. 3 din Convenție, art. 24 din Constituție, art. 168-169 din Codul de executare și pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, norme adoptate anume în scopul protecției persoanelor private de libertate contra riscului de a suferi tratamente inumane ori degradante, în sensul art. 2006 alin. (4) din Codul civil.
33. Legătura de cauzalitate dintre omisiunea imputabilă statului și prejudiciul moral suferit de reclamant este, în sensul art. 2022 alin. (1) din Codul civil, evidentă și directă, întrucât suferințele fizice și psihice invocate constituie consecința firească și inevitabilă a menținerii reclamantului, pe parcursul a 3197 zile, în condiții materiale de detenție care au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent privării de libertate.
34. Cât privește condiția vinovăției, instanța reține că, potrivit art. 473^4 alin. (7) din Codul de procedură penală, ”Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ”, iar potrivit art. 2036 alin. (3) din Codul civil, ”Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea

ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege", astfel încât răspunderea statului în materia condițiilor de detenție are un caracter obiectiv, nefiind condiționată de identificarea unei persoane concrete vinovate.

35. În aceeași ordine de idei, instanța reține că, în raport cu prevederile art. 2006 alin. (4) din Codul civil, pârâtul nu a demonstrat că autoritățile competente au dat dovadă de diligență rezonabilă în executarea obligației de a asigura condiții de detenție conforme, iar constatările irevocabile ale Curții de Apel Nord atestă contrariul, respectiv lipsa oricăror probe ale administrației penitenciare care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de condamnat.
36. În conformitate cu art. 2036 alin. (1) din Codul civil, "În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri", iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, "Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial".
37. Instanța constată că deținerea în condiții contrare art. 3 din Convenție reprezintă, prin însăși natura sa, o faptă ce atentează la drepturile personale nepatrimoniale ale persoanei, la integritatea fizică și psihică și la demnitatea umană, astfel încât condiția prevăzută de art. 2036 alin. (1) din Codul civil este întrunită.
38. În subsidiar, instanța apreciază, totodată, că în speță nu poate fi reținută ipoteza prevăzută la art. 2036 alin. (4) din Codul civil, potrivit căreia simpla constatare a încălcării unui drept, fără plata de despăgubiri, oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate, întrucât natura dreptului încălcat, un drept absolut, insusceptibil de restrângere și durata deosebit de îndelungată a încălcării, de 3197 zile, exclud posibilitatea ca o simplă constatare să constituie o reparație adecvată, iar legiuitorul însuși, la art. 473^4 alin. (5) din Codul de procedură penală, a prevăzut, "În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente", iar la alin. (6) din același articol a prevăzut "În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă."
39. În conformitate cu art. 2037 alin. (1) din Codul civil, "Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate", iar potrivit alin. (2) și (3) ale aceluiași articol, "Caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luînd în considerare circumstanţele în care a

fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanţa de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obişnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularităţile cazului."

40. Prin prisma art. 473[4] alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, "La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, precum şi de perioada în care condamnatul a fost deţinut în condiţiile contestate."
41. Aplicând aceste criterii, instanța reține durata excepțional de îndelungată a încălcării timp 3197 zile, ceea ce corespunde unei perioade de circa 8 ani și 9 luni — perioadă în care reclamantul a fost menținut, fără întrerupere semnificativă și în două instituții penitenciare distincte, în condiții materiale care nu corespundeau standardelor minime imperative, o asemenea durată relevând o încălcare de o gravitate sporită, generatoare de un prejudiciu moral continuu și acumulativ.
42. La fel, instanța reține natura și cumulul condițiilor constatate, spațiul personal insuficient, sub standardul minim de 4 m2, supraaglomerarea, insalubritatea, umiditatea ridicată și mucegaiul, prezența insectelor parazitare, lipsa ventilării și caracterul precar al asistenței medicale, condiții care, apreciate în efectul lor cumulativ, iar nu izolat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate incompatibil cu art. 3 din Convenție.
43. Instanța mai reține caracteristicile individuale ale reclamantului și efectele condițiilor de detenție asupra stării sănătății sale. Astfel, din extrasul din fișa medicală de ambulator din 10 martie 2026 rezultă că, pe parcursul perioadei de referință, reclamantului i-au fost stabilite, în mod repetat și cu tendință vădită de agravare, diagnostice precum bronșită cronică, inclusiv în acutizare, și pneumofibroză, pielonefrită cronică bilaterală, inclusiv în acutizare, și litiază renală, gușă difuză toxică gradul II-III cu oftalmopatie endocrină, fibrilație atrială permanentă cu risc tromboembolic înalt, cardiopatie mixtă cu angină pectorală de efort, hipertensiune arterială gradul II cu risc adițional foarte înalt și insuficiență cardiacă, radiculopatie lombară și toraco-lombară cu sindrom algic persistent, precum și hernie inghinală și hernie femurală ireponibilă. (f.d. 43)
44. Instanța apreciază că succesiunea și natura afecțiunilor consemnate în extrasul medical, în special patologiile respiratorii și renale cronice cu acutizări repetate, se corelează în mod firesc cu condițiile de detenție constatate irevocabil — umiditate ridicată, mucegai, lipsa ventilării, insalubritate și asistență medicală precară — astfel încât acest înscris confirmă atât existența unor suferințe fizice reale și prelungite, cât și vulnerabilitatea individuală sporită a reclamantului, care a amplificat intensitatea suferințelor îndurate.

45. Instanța reține, în egală măsură, că fiecare zi de detenție în condiții precare constituie o atingere distinctă adusă demnității umane, având drept consecință suferință fizică și psihică, sentiment de umilire, neputință și frustrare, iar deținerea în asemenea condiții a unei persoane care execută o pedeapsă privativă de libertate de lungă durată, în regim de tip închis, cu posibilități restrânse de viață familială și socială, accentuează gravitatea prejudiciului moral suferit.
46. Cât privește cuantumul concret al despăgubirii, instanța reține că, potrivit art. 473^4 alin. (5) din Codul de procedură penală, ”În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, instanţa de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare.”
47. Instanța reține că unitatea convențională prevăzută de legislația procesual-penală are valoarea de 50 de lei, astfel încât limita maximă de 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare corespunde sumei de 100 lei pentru fiecare zi.
48. Raportând acest criteriu la perioada de 3197 zile constatată irevocabil, instanța constată că despăgubirea calculată la nivelul maxim legal constituie 319 700,00 lei (3197 zile × 2 unități convenționale × 50 lei), sumă care coincide exact cu cea pretinsă de reclamant prin cererea de chemare în judecată și care, prin urmare, se situează integral în limitele pretențiilor înaintate, în sensul art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, și în limitele plafonului legal stabilit de art. 473^4 alin. (5) din Codul de procedură penală.
49. Instanța apreciază că, în circumstanțele concrete ale prezentei cauze, stabilirea despăgubirii la nivelul maxim de 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții contrare art. 3 din Convenție reprezintă o măsură rezonabilă, proporțională și justificată, întrucât durata excepțională a încălcării, cumulul condițiilor materiale precare constatate, vulnerabilitatea individuală a reclamantului și degradarea documentată a stării sănătății sale plasează prezenta speță în categoria celor mai semnificative situații de a fi reparate prin mecanismul compensator prevăzut de legiuitor.
50. Instanța evidențiază că determinarea cuantumului despăgubirii trebuie să se întemeieze pe principiul proporționalității, astfel încât reparația acordată să corespundă atât gravității încălcării constatate, cât și intensității prejudiciului suportat, iar o diminuare a despăgubirii sub nivelul maxim legal ar fi, în speță, incompatibilă cu exigențele art. 3 din Convenție și ar conduce la subaprecierea gravității prejudiciului moral suferit de reclamant, precum și la golirea de conținut a obligației statului de a asigura o reparație adecvată pentru încălcarea unui drept absolut.
51. Instanța reține, în acest context, că acordarea unei despăgubiri care nu reflectă în mod real intensitatea suferințelor morale și fizice îndurate ar lipsi remediul intern de

caracterul său efectiv, astfel cum acesta este consacrat și interpretat constant în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat în mod repetat că despăgubirea acordată la nivel național trebuie să fie suficientă și rezonabilă pentru a compensa încălcarea constatată.

52. Cât privește argumentele pârâtului privind lipsa probelor care ar demonstra prejudiciul moral suferit, instanța le apreciază ca fiind neîntemeiate, din considerentele ce urmează.
53. În primul rând, faptul obiectiv generator de prejudiciu - deținerea reclamantului, pe parcursul a 3197 zile, în condiții contrare art. 3 din Convenție - nu mai constituie, în prezentul proces, un fapt care necesită probațiune, fiind stabilit printr-un act judecătoresc irevocabil și beneficiind, în temeiul art. 123 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, de forța obligatorie a lucrului judecat, astfel încât pretenția pârâtului ca reclamantul să dovedească din nou circumstanțele deja constatate este contrară legii.
54. În al doilea rând, instanța reține că, în materia condițiilor de detenție, legiuitorul a instituit un regim probator derogatoriu, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat și a lipsei suportării unui prejudiciu moral revenind, potrivit art. 473^3 alin. (2) din Codul de procedură penală, reprezentantului administrației instituției penitenciare, iar nu condamnatului, ceea ce reflectă imposibilitatea obiectivă în care se află persoana privată de libertate de a colecta probe privind condițiile custodiei în care este ținută.
55. În al treilea rând, instanța constată că prejudiciul moral rezultat din deținerea în condiții incompatibile cu art. 3 din Convenție nu presupune, prin natura sa, probațiune distinctă a fiecărei trăiri subiective, întrucât suferința fizică și psihică, sentimentul de umilire și atingerea adusă demnității umane sunt consecințe inerente unor asemenea condiții, constatate deja pe cale jurisdicțională, iar a pretinde victimei dovada separată a acestora ar echivala cu lipsirea de conținut a dreptului la un remediu efectiv.
56. De asemenea, contrar afirmațiilor pârâtului potrivit cărora la materialele cauzei nu au fost anexate documente care să reflecte impactul negativ al condițiilor de detenție, instanța reține că reclamantul a prezentat extrasul din fișa medicală de ambulator din 10 martie 2026, înscris care documentează, pe întreaga perioadă de referință, o multitudine de afecțiuni cronice și acutizări repetate, probă pe care instanța o apreciază, în sensul art. 130 din Codul de procedură civilă, ca fiind pertinentă, admisibilă și veridică, precum și suficientă, în coroborare cu constatările irevocabile ale instanței penale, pentru a confirma caracterul și gravitatea suferințelor invocate.
57. Cât privește argumentul pârâtului referitor la caracterul vădit disproporționat al sumei solicitate, instanța îl apreciază, de asemenea, ca fiind neîntemeiat, întrucât suma de 319 700,00 lei nu depășește, ci corespunde exact plafonului legal de 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, stabilit de art. 473^4 alin. (5) din Codul de procedură penală, fiind rezultatul unei operațiuni aritmetice efectuate în limitele acestei norme, iar nu al unei evaluări arbitrare.

58. Instanța observă că pârâtul, deși a invocat necesitatea ca nivelul despăgubirii să fie rezonabil și proporțional, nu a indicat niciun element concret de fapt care ar justifica stabilirea despăgubirii sub nivelul maxim legal, nu a contestat perioada de 3197 zile, nu a combătut natura și cumulul condițiilor de detenție constatate și nu a prezentat, în condițiile art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nicio probă în susținerea obiecțiilor sale, referința depunându-se la o argumentare de ordin general.
59. Instanța subliniază că nivelul despăgubirii stabilit respectă principiul echilibrului just între interesele individului și obligațiile statului, garantând o compensație reală și adecvată pentru încălcarea unui drept absolut, fără a depăși limitele rezonabile impuse de cadrul normativ național, iar aplicarea plafonului maxim se justifică prin caracterul excepțional al duratei încălcării și prin intensitatea suferințelor constatate.
60. În asemenea circumstanțe, ținând cont de normele de drept aplicabile și de circumstanțele de fapt constatate, instanța de judecată va dispune admiterea cererii de chemare în judecată înaintate de către ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale, ca întemeiată, cu încasarea din contul bugetului de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul reclamantului, a prejudiciului moral pentru o perioadă de 3197 zile, în mărime de 319 700,00 lei.
61. În conformitate cu art. 236, art. art. 238-241 Cod de Procedură Civilă, instanța de judecată

hotărăște:

Se admite cererea de chemare în judecată înaintată de către ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale, ca întemeiată.

Se încasează din contul bugetului de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui ***** prejudiciul moral în rezultatul deținerii în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale, pentru o perioadă de 3197 zile în mărime de 319700,00 lei (trei sute nouăsprezece mii șapte sute lei, 00 bani).

Prezenta hotărâre se publică pe pagina web a instanței judecătorești și se comunică participanților la proces, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

Prezenta hotărâre se execută benevol, în modul stabilit de lege, în termen de 15 zile după ce rămâne definitivă, iar după expirarea acestui termen, creditorul poate solicita executarea silită în condițiile Codului de executare.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile, din momentul pronunțării dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Central.

Președintele ședinței,
judecătorul **Russu Natalia**